

DEBATT 2020 ”Praktiknära forskning – ett paradigmskifte på gång?”

Pedagogisk Forskning i Sverige har under år 2020 bjudit in till en nationell debatt för att diskutera praktiknära forskning. Vilka antaganden, villkor och lärdomar kan vara viktiga att uppmärksamma i formeringen av vad som möjligen är ett nytt framväxande paradigm kring forskning och utbildning/skola? I betänkandet *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring* (SOU 2018:19) föreslås flera rekommendationer till både lärosäten, regeringen och skolhuvudmännen för att förbättra skolans vetenskapliga grund. Men det är en öppen fråga hur denna utveckling ska förstås och bäst stödjas. Det finns många tolkningar av såväl problembilden som lösningsförslagen.

En praktiknära forskning för pedagogiskt yrkesverksamma är inget nytt. Tvärtom, pedagogiken etablerades som akademiskt ämne i början av 1900-talet just som en respons till behovet av att kvalificera lärare vid universiteten. Den pedagogiska forskningen vid landets lärosäten kan förstås formerats i ett växelspel mellan att vara en rigorös akademisk disciplin (vetenskaplig legitimitet) och samtidigt fungera som en relevant professionsbas (professionell legitimitet).

Det som framför allt betonas i utredning *Forska tillsammans* (SOU 2018:19) är en fokusförskjutning mot praktikens och de yrkesverksammas frågor och att en infrastruktur byggs ut i samspelet mellan lärosätena och skolutvecklingen. Forskningsfrågorna i den praktiknära forskningen formuleras utifrån professionens behov för att förstå lärande bland barn, elever och studenter. Det innebär att lärare och forskare forskar tillsammans så att lärande sker under forskningsprocessen. Den kunskap som genereras ska användas i verksamheterna och är avsedd att stärka utbildningarnas vetenskapliga grund.

Under ett antal år prövas nu olika modeller för hur detta samspel kan byggas upp på ett hållbart sätt. Här har vägledning hämtats från hälso- och sjukvårdens ALF-avtal där utbildningen av läkare, klinisk forskning och förbättringsinsatser i vården utvecklats sedan 1970-talet. Det som talar för att ett större paradigmskifte skulle kunna vara på gång inom utbildningsområdet är att flera stora utredningar, till exempel Skolkommisionens slutbetänkande

Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet och att det så kallade ULF-avtalet (Utbildning Lärande Forskning), fått gehör inom politiken. Därtill har också internationell forskning uppmärksammat just forskningsbaserad skolförbättring som avgörande del av skolsystemets kapacitet för utveckling (Håkansson & Sundberg, 2016).

Ett utökat och förbättrat samspel kräver dock att det finns någon gemensam grund för olika parter, forskare, politiker, yrkesverksamma, lärarutbildningar, skolmyndigheter och huvudmän att samlas kring. Ett nationellt samtal och debatt är därför viktig i denna utveckling. Ett antal ledande företrädare för nya satsningar har fått en särskild inbjudan, men alla intresserade hade möjlighet att delta och att skicka in ett debattinlägg under 2020 som publicerades i årets olika nummer och på tidskriftens onlineportal www.pedagogiskforskning.se. Även om Elisabet Nihlfors, Karin Rönnerman och Ingrid Carlgren nu summerar de olika debattinläggen under året och vi avslutar debatt2020, så välkomnar vi en fortsättning kring frågorna i tidskriftens återkommande debattsektion.

Redaktionen för Pedagogisk Forskning i Sverige

REFERENSER

Håkansson, Jan, Sundberg, Daniel (2016). *Utmärkt skolutveckling – Forskning om skolförbättring och måluppfyllelse*. Stockholm: Natur & Kultur.

SOU 2017:35. *Samling för skolan: nationell strategi för kunskap och likvärdighet : slutbetänkande från 2015 års skolkommission*. Stockholm: Wolters Kluwer.

SOU 2018:19. *Forska tillsammans - samverkan för lärande och förbättring*. Stockholm: Norstedts juridik.